

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (HE 92/2021 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Piritta Sirvio, opetus- ja kulttuuriministeriö
- kehittämisspäälikkö Maarit Kallio-Savela, Suomen Kuntaliitto
- asiantuntija Saku Lehtinen, Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry
- erityisasiantuntija Lauri Kurvonen, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Opetushallitus
- Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto — SAKKI ry
- Suomen Opiskelija-Allianssi — OSKU ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä. Ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin tehdyn väliaikaisen muutoksen voimassaoloa jatkettaisiin. Väliaikaisella muutoksella on koronavirusepidemiaan liittyvien syiden vuoksi väljennetty säännöksiä ammattitaidon ja osaamisen osoittamisen eli näyttöjen toteuttamistavoista sekä osaamisen arvioinnista. Pääsäännön mukaan näytöt tulee toteuttaa tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa. Koronavirusepidemian aikana näyttöjen toteuttaminen aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa on kuitenkin erityisesti joillakin koulutusaloilla ollut vaikeaa tai mahdotonta, jos työpaikat ovat suljettuja tai niillä on suuri tartuntariski. Voimassa olevan väliaikaisen säännöksen mukaan näytöt voidaan aitojen työtilanteiden ja työprosessien sijaan toteuttaa suorittamalla muita käytännön tehtäviä, jotka mahdollisimman hyvin vastaavat aitoja työtilanteita ja työproses-

Valiokunnan mietintö SiVM 6/2021 vp

seja. Lisäksi on väljennetty mahdollisuutta tarvittaessa täydentää näytössä osoitettua osaamista muulla osaamisen arvioinnilla. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa opintojen edistyminen ja tutkinnon osien ja tutkintojen suorittaminen koronavirusepidemian aiheuttamissa poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa 31.7.2022 saakka.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä muutetaan siten, että lain voimassaoloa jatketaan 31.7.2022 saakka.

Koronapandemian takia ammatillisen koulutuksen toteuttaminen poikkeaa edelleen normaalitilasta. Väliaikaisella heinäkuun alussa vuonna 2020 voimaan tulleella lainmuutoksella on koronatilanteeseen liittyvien syiden vuoksi väljennetty säännöksiä ammattitaidon ja osaamisen osoittamisen eli näyttöjen toteuttamistavoista sekä osaamisen arvioinnista. Poikkeussäännöksen nojalla näytöt voidaan aitojen työtilanteiden ja työprosessien sijaan toteuttaa suorittamalla muita käytännön tehtäviä, jotka mahdollisimman hyvin vastaavat aitoja työtilanteita ja työprosesseja.

Poikkeussäännöksen voimassaolon jatkamisella varaudutaan mahdolliseen tarpeeseen joustaa näyttöjen suorittamisen tapaa koskevan pääsäännön vaatimuksista, jos se koronatilanteen takia on välttämätöntä myös 1.8.2021 alkavana lukuvuonna. Edellytyksiä näyttöjen poikkeukselliselle järjestämiselle ei esitetä muutettaviksi.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Poikkeusjärjestelyihin siirtymisen edellytykset

Valiokunta pitää väliaikaisen lain jatkamista tarpeellisenä erityisesti sen vuoksi, että sillä turvataan opiskelijoiden opintojen eteneminen ja valmistuminen suunnitellulla aikataululla. Pääsääntö edelleen on, että näytöt toteutetaan käytännön työtehtävissä. Poikkeuksellisiin järjestelyihin turvaudutaan vain, jos näyttöjä ei ole covid-19-epidemian vuoksi mahdollista toteuttaa aidoissa työtehtävissä. Koulutuksen järjestäjä päättää yksilökohtaisesti, miltä osin näytön yhteydessä toteutettavaa arviointia on perusteltua täydentää muulla osaamisen arvioinnilla.

Valiokunta aikaisempaan lausuntoonsa (SiVM 6/2020 vp) viitaten painottaa, että ammatillisessa koulutuksessa myös poikkeuksellisten järjestelyjen aikana tulee varmistaa tutkintoa suorittavien osaamisen laatu ja työelämävastaavuus: työelämän tulee voida luottaa siihen, että tutkinnon suorittaneen osaaminen ja ammattitaito on arvioitu ja todennettu asianmukaisesti. Samoin tulee var-

Valiokunnan mietintö SiVM 6/2021 vp

mistaa, ettei ammatillisesta koulutuksesta valmistuvien jatko-opintokelpoisuus heikkene poikkeuksellisten järjestelyjen takia.

Valiokunta korostaa poikkeusjärjestelyjen seurannan merkitystä (ks. SiVM 6/2020 vp).

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 92/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 9.6.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Sanna Antikainen ps
jäsen Marko Asell sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Hilikka Kemppi kesk
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Pasi Kivisaari kesk
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Sari Multala kok
jäsen Mikko Ollikainen r
varajäsen Johan Kvarnström sd
varajäsen Sinuhe Wallinheimo kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen